

вку на розвиток інтернет-послуги, не помиляються і дуже швидко залишать далеко позаду конкурентів, які не приділяють цьому аспектові належної уваги. Незважаючи на те, що банківські послуги через Інтернет доступні поки що лише обмеженому колові клієнтів.

Список літератури

1. Розвиток банківської системи України [Текст] : монографія / О. І. Барановський [та ін.] ; за заг. ред. О. І. Барановського ; НАН України ; ДУ "Інститут економіки та прогнозування". – К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2008. – 584 с.

2. Владимірова, И. Г. Компании будущего: организационный аспект [Текст] / И. Г. Владимірова // Менеджмент за рубежом. – 2009. – № 2. – С. 21–24.

3. Мошенец, Е. Сетевой банкинг Украины [Электронный ресурс] / Е. Мошенец. – Режим доступа : <www.forextradingonlineinfo.net/article.php>.

4. Статистична інформація щодо основних банківських показників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.ingfn.com.ua>>.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.А. Кулініч, В.Ю. Андросов, 2011.

УДК 330.341.1 (477)

О.І. Печенка, ст. викл.

К.Ю. Величко, ст. викл.

П.О. Кійло, студ.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто основні шляхи розвитку інноваційної моделі світової економіки та проблеми запровадження інноваційного характеру розвитку економіки України.

Рассмотрены основные пути развития инновационной модели мировой экономики и проблемы введения инновационного характера развития экономики Украины.

Considered the main ways of developing an innovative model of the global economy and problems of introducing innovative character of the economic development of Ukraine.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному світі економіка та науково-технічний прогрес знаходяться у нерозривному зв'язку. У всіх країнах світу проводиться інвестиційно-інноваційна політика, яка поєднує певний комплекс заходів, включаючи розвиток взаємозв'язків за всім циклом створення й реалізації інноваційного продукту, а також інтеграцію різних областей політики, що впливають на інноваційний процес. Для України, перед якою стоїть завдання модернізації національного господарства і більш ефективного його включення у світову економіку та реконструкції державної економічної моделі, розвиток науково-технічної сфери має практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційних стратегій, політики та економіки, а також проблеми та перспективи злиття економіки та науки і появи нових структур, ринків та ін. розглядаються у багатьох працях вітчизняних і закордонних дослідників: Б.А. Малицького, О.С. Поповича, В.П. Соловйова, В.М. Геєця, В.П. Семиноженка, Я.А. Жаліло, С.І. Архієреєва, Я.Б. Базилюк, Ж. Ліпгард, М. Кастельс, Дж. Модельські, У. Томпсон та ін.

Мета та завдання статті. Окреслити проблеми та перспективи інноваційного напрямку розвитку світової моделі економіки та необхідність підвищення інноваційної активності національної економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення мети переходу країни на інноваційний шлях розвитку необхідно домогтися підвищення інноваційної активності національної промисловості, адаптувати науково-дослідний комплекс до умов ринкового господарства, підсилити взаємодію державного і приватного секторів. Вирішення цих завдань залежить від вироблення ефективної науково-технічної, інноваційної й промислової політики. У цьому зв'язку заслуговує на увагу вивчення досвіду Євросоюзу й окремих країн Західної Європи щодо стимулювання інноваційної діяльності, багато елементів якого можуть бути використані в Україні.

Якщо дослідити діяльність Європейського Союзу як гарний приклад для майбутніх заходів нашої держави, то потрібно розглянути доктрину, яка і стала основою усієї інноваційної діяльності ЄС. Нові напрямки інноваційної політики сформульовані в документі Єврокомісії «Інноваційна політика: сучасні підходи в контексті Лісабонської стратегії», яка була прийнята в березні 2000 року в Лісабоні і проголосила створення конкурентної економіки знань, що дозволяє забезпечити стійке економічне зростання під час створення нових робітників і

місць та наданні соціальних гарантій населенню. У зазначеному документі виділені наступні пріоритети, а саме:

- поліпшення інноваційного середовища шляхом посилення інноваційної складової всіх напрямів національної політики та їх поступова інтеграція;

- стимулювання ринкового попиту на інновації та використання концепції «лідуючих» ринків, що припускає підтримку ринків, найбільш сприйнятливих до нововведень;

- стимулювання інновацій у держсекторі, подолання бюрократичного консерватизму державної адміністрації.

Згідно із рекомендаціями ЄС щодо розвитку інноваційної моделі економіки у країнах, які зацікавлені у майбутніх перевагах, найбільш кардинальні зміни відбуваються в інституціональному розрізі, це так:

- наукова політика і, частково, промислова і регіональна інтегруються в інноваційну політику, інноваційна політика переноситься на регіональний рівень;

- зростає роль держави у створенні сприятливого інноваційного середовища;

- з'явилися нові форми співробітництва і партнерства приватного бізнесу, держави й академічних кіл;

- держава стимулює прямими і непрямими методами кооперацію, націлену на комерціалізацію результатів НДДКР і розширення попиту на результати діяльності державних дослідницьких центрів (так званий «третій потік», після підтримки НДДКР і освіти);

- державний сектор НДДКР зазнає значної трансформації, спрямованої на підвищення ефективності асигнувань на НДДКР (передача частини державних наукових лабораторій університетам, введення зовнішнього керування, приватизація і т.ін.);

- університети відходять від класичної схеми «наука + освіта» до схеми «наука + освіта + інноваційний бізнес». Створюються нові структури (фонди, різні форми партнерств із приватним національним і іноземним капіталом), що сприяють зміцненню наукової інфраструктури університетів і розширенню підготовки наукових кадрів;

- зростає роль регулювання (економічне, соціальне, адміністративне) у стимулюванні інноваційних процесів, особливого значення набувають охорона інтелектуальної власності й антимонопольне регулювання;

- окремий напрям у інноваційній політиці держави займає діяльність із пропаганди проблем науково-технічного й інноваційного розвитку серед широкої громадськості;

– широкого поширення набувають нові механізми прогнозування і вироблення пріоритетів для формування національної інноваційної стратегії («Форсайт», різні форми довгострокового «бачення» і т.ін.).

Варто підкреслити, що незважаючи на існування комплексу проблем, з якими зіштовхувалися в останні роки країни Західної Європи у разі реалізації Лісабонської стратегії, поставлене завдання з доведення витрат на НДДКР до рівня 3% від ВВП залишається на порядку денному ЄС. У числі проблем – уповільнення темпів економічного розвитку (щорічні темпи зростання на короткострокову перспективу скоректовані з 3 до 2,5%), загострення соціальних проблем у низці країн, стрибок цін на енергоносії, труднощів поєднання полярних інтересів держави і приватного бізнесу і т.ін. [1].

Щодо прогнозів розвитку української інноваційної політики, то вони досить невтішні, але до 2014 року очікується суттєве поліпшення інноваційного клімату, притоку приватних інвестицій у сектор високих технологій, збільшення наукоємності ВВП до 1,5%, а частки інноваційно-активних промислових підприємств – до 25%. Такими мають бути результати розпочатих реформ науково-інноваційної сфери [2].

Сучасні умови розвитку України диктують гостру необхідність розробки економічної стратегії, яка б дозволила українській державі отримати гідне місце у глобальній економіці. Важливо що ця стратегія має спиратися, насамперед, на інноваційну компоненту, оскільки інновації передбачають не лише технічно і технологічно нові продукти, але й нові ринки, залучення і використання творчого потенціалу нації. Успішна реалізація цих вимог передбачає вирішення таких завдань: вдосконалення системи освіти; створення інноваційно-технічного забезпечення; формування розвиненої та досить диверсифікованої промислової інфраструктури, здатної акумулювати інноваційні матеріали і технології; перебудова фінансової системи в такий спосіб, щоб вона була здатна працювати з високотехнологічними компаніями нової економіки.

Україна має велику кількість об'єктивних передумов для того, щоб в умовах нової економічної хвилі відігравати роль провідної країни світу. Це наявність освіченого населення, сировини, інновацій, зручне географічне розташування, новий середній клас, який готовий купувати нові високоякісні товари, та сильне, динамічне підприємництво. Наявність цих складових, а також їх розумне використання мають забезпечити швидкий розвиток економіки України.

Проте, економічна ізоляція для української держави є непринятною з низки причин: по-перше, світовий ринок є величезним дже-

релом попиту, доступ до якого забезпечить країні швидкий і стабільний розвиток. По-друге, неможливо побудувати постіндустріальну економіку, не освоївши технологічний і професійний базис індустрії Заходу. Протягом найближчих років потрібним є інтенсивний імпорт технологій і професіоналів з Європи та Азії. Звичайно за таких умов виникає потреба захисту власного ринку, насамперед від експансії азійських товарів, і це вимагає розробки детальної збалансованої торговельної політики [3].

Якщо зробити аналіз розвитку економіки України за останні 10 років ми маємо такі реалії:

1) економіка включилася до глобального процесу обміну. При цьому рівень її відкритості досяг небезпечних розмірів, оскільки сумарно експорт і імпорт перевищують величину ВВП, що є недопустимим навіть для країн із розвиненою ринковою економікою. Особливо загрозливим є нееквівалентний і мало масштабний обмін високотехнологічною продукцією і залежність України в частині стабілізації внутрішнього попиту за рахунок імпорту товарів споживчого призначення;

2) інновації не стали чинником зростання. Останнє місце визначалося першочергово в окремих галузях за рахунок вільних потужностей та видів діяльності зі швидким оборотом капіталу за одночасним поступовим формуванням технологічної залежності від імпорту техніки і технологій, які не входять до числа високих, що формує майбутнє відставання також за рахунок підтримки низької конкурентоспроможності;

3) банківська система, не маючи довгострокових фінансових ресурсів розвитку, не фінансує достатньою мірою наукомісткі виробництва, а зосереджується на кредитуванні переважно поточної діяльності (як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках) і кредитування населення, що купує товари довгострокового користування, що поставляються часто по імпорту. При цьому гроші, внаслідок обмеженої пропозиції та високої ризикованості кредитування економіки при низькій капіталізації банківської системи, як і економіки в цілому, залишаються занадто дорогими для масового кредитування інвестицій інноваційного спрямування;

4) поряд із подальшими змінами в банківській системі слід прискорити формування інвестиційних і пенсійних ресурсів, які реструктуризують фінансовий сектор економіки в прогресивному напрямі [4];

5) масштабні іноземні інвестиції за динамікою та ціною їх майбутнього надходження не здатні докорінно змінити ситуацію;

б) у сфері інвестування високих технологій, як у силу необхідних масштабних обсягів, так і посилення ризикованості, що очікується на майбутнє, і, що особливо важливо, – через силу обмеженості пропозицій для розвитку високих технологій. Наукові надбання та кадри часто стають здобутками інших країн і зарубіжних фірм;

7) фінансування у сфері науки, техніки, технологій не відповідає загальноприйнятим тенденціям, що не може не звужувати сферу інноваційної діяльності в напрямі розвитку та використання високих технологій замість її розширення, враховуючи очікуване зростання попиту на нові базисні технології, що стануть довгостроковим ресурсом розвитку (таблиця) [5];

8) на сьогодні ще не сформувалася національна інноваційна система, що має взяти на себе вирішення основних завдань у сфері розробки та реалізації рішень;

Таблиця – Інноваційна активність України за 10 років [5]

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямками						
			Дослідження і розробки	У тому числі		Придбання інших зовнішніх знань	Підготовка виробництва для впровадження інновацій	Придбання машиннообладнання та програмного забезпечення	Ін. витрати
				внутрішні НДР	зовнішні НДР				
	%	млн грн							
2000	18,0	1760,1	266,2	X	X	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	16,5	1979,4	171,4	X	X	125,0	183,8	1249,4	249,8
2002	18,0	3018,3	270,1	X	X	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	15,1	3059,8	312,9	X	X	95,9	527,3	1873,7	250,0
2004	13,7	4534,6	445,3	X	X	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	11,9	5751,6	612,3	X	X	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	11,2	6160,0	992,9	X	X	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	14,2	10850,9	986,5	793,6	192,9	328,4	X	7471,1	2064,9
2008	13,0	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	X	7664,8	2664,0
2009	12,8	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	X	4974,7	2012,6
2010	13,8	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	X	5051,7	1855,8

9) економічне піднесення в Україні має місце в умовах відсутності обгрунтованих перспективних пріоритетів, які можуть бути ло-

комотивом технологічних змін і стабільного економічного розвитку одночасно із визначенням реальних фінансових ресурсів нагромадження та використання цивілізованих способів залучення додаткових фінансових ресурсів;

10) модернізація економіки на основі інноваційного шляху розвитку вимагатиме захисту внутрішнього ринку у разі переорієнтації капіталовкладень у розвиток науки, НДДКР та високотехнологічні виробництва;

11) інноваційний характер розвитку потребує стартового капіталу. Без легалізації нагромаджених тіншовою економікою заощаджень за роки перехідного періоду та трансферу капіталу від експорту робочої сили, а також без підвищення рівня капіталізації економіки і активної підтримки імпортозаміщення, при активізації експортноорієнтованої стратегії інноваційного спрямування, прискорений стабільний характер розвитку в довгостроковому відношенні неможливий і обмежуватиметься до 3...4% на рік;

12) домінуюча стратегія модернізації на основі прискореного зростання капіталовкладень переважно в галузі, що працюють на задоволення споживчого попиту, є такою, що консервує технологічні процеси і не забезпечує розвиток за рахунок процесів інноваційного характеру. Важливо в інноваційній моделі задіяти механізми перетоку капіталу в сфері, де намічаються радикальні нововведення. Прогноз появи і використання останніх має стати складовою інноваційного шляху розвитку [3].

Висновки. Для України, перед якою стоїть завдання модернізації національного господарства і більш ефективного його включення у світову економіку, розвиток науково-технічної сфери має практичне значення. Створення інноваційної системи, що спирається на використання ринкових механізмів і активну державну науково-технічну політику, буде сприяти постійне нарощування вкладень у науково-технічну сферу, освіту, створення лабораторій, інститутів і наукових шкіл у різних сферах досліджень. Це стане основою для розвитку галузей і секторів, заснованих на знаннях, їх довгострокової конкурентоспроможності в рамках національних кордонів і на світових ринках.

Список літератури

1. Андрощук, Г. О. Інноваційна політика Європейського Союзу [Текст] / Г. О. Андрощук, Р. Є Еннан // Наука та інновації: науково-практичний журнал НАНУ. – 2009. – Вип. 5, Т.5. – С. 85–97.

2. Реформи науково-інноваційної сфери зроблять Україну привабливою для інвесторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.semynozhenko.net/events/2420/>>.

3. Інноваційні перспективи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <www.semuzozhenko.net/content/files/innov.pdf>.

4. Чуріна, І. М. Державна інвестиційно-інноваційна політика та її особливості [Текст] / І. М. Чуріна // Вісник КДУ імені М. Остроградського. – Вип. 2/2010 (61). – Ч.1. – С. 169–172.

5. Статистичні данні інноваційної активності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html>.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.І. Печенка, К.Ю. Величко, П.О. Кійло, 2011.

УДК 327.003.1(73):339.92(477)

Н.М. Штангей, доцент

Н.Ф. Соболєва, ст. викл.

ГЛОБАЛЬНА СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто вплив фінансової кризи США на економіку України; визначено її наслідки в Україні; запропоновано заходи щодо подолання Україною фінансово-економічної кризи.

Рассмотрено влияние финансового кризиса на экономику Украины; определены ее последствия в Украине; предложено методы преодоления финансово-экономического кризиса.

Influence of finansovogo koizisa is considered on the economy of Ukraine; its consequences are certain in Ukraine; the methods of pereodoleniya fynansovo are offered-economic crisis.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Наслідки фінансової кризи США відчули всі країни світу, в тому числі й Україна, і вони, на думку багатьох фахівців, впливатимуть на світову економіку ще протягом 2009-2012 рр.

Виникнення фінансової та економічної кризи в Україні стало очевидним восени 2008 р. після погіршення низки економічних показників і повідомлень про фінансові проблеми деяких провідних комерційних банків країни. Найбільш вразливим виявився промисловий сектор, зорієнтований на експорт, – металургійний комплекс та машинобудування. У вересні 2008 р. спад виробництва тут становив 4 %. Істотне скорочення попиту на сталь і металопрокат призвело до зменшен-